

توراه اور • پاراشاها תולדות • مامار 4

ויחפרו עבדי יצחק בנחל כו'

«و خادمانِ اسحاق (יצחק) در دره چاه
کندند... چاهی که امیران کنده بودند»

الوهیتی که انسان صبح، از طریق قرائتِ שמע (Shema)، نماز و مطالعهٔ توراه به
پایین می‌کشاند، در طول روز اشتغال به امور دنیوی «زیر زمین» می‌رود؛ اما מצוות
(mitzvos) که با دلی فروتن انجام می‌شوند، آن را دوباره بالا می‌آورند و به
چشمه‌ای از آب زنده بدل می‌کنند؛ آبی که از گذشتن از خاکِ بدن شیرین‌تر شده
است.

تقدیم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، رب لیوی ییتسחק

LikuteiTorah.com

پاراشای حسیدی

/likuteitorah.com/fa/torah-ohr/toldos/4

مقصود اصلی

الوهیتی که انسان صبح، از طریق قرائت **שמע** (Shema)، نماز و مطالعه تورا به پایین می‌کشاند، در طول روز اشتغال به امور دنیوی «زیر زمین» می‌رود؛ اما **מצוות** (mitzvos) که با دلی فروتن انجام می‌شوند، آن را دوباره بالا می‌آورند و به چشمه‌ای از آب زنده بدل می‌کنند؛ آبی که از گذشتن از خاک بدن شیرین‌تر شده است.

در هر بخش: متن عبری، سپس ترجمه، و پس از آن توضیحی کوتاه زیر خطی طلایی. شماره‌های کوچک در متن عبری، یادداشتهای پایان متن هستند.

خلاصه مامار

تلمود می‌آموزد که فرات رود نخستین عدن است و هر چشمه‌ای در زیر زمین از آن سیراب می‌شود. پس چرا چاه را «آب زنده» می‌نامند، اگر آبش در حقیقت از رود است؟ آلتز ربه (**אדמו"ר הזקן**) پاسخ را با رودی بیان می‌کند که از عدن بیرون می‌آید تا باغ را آبیاری کند: این رود تورا است. پذیرفتن فرمانروایی **ה'** در قرائت **שמע**، الوهیت را به پایین می‌کشاند و الوهیت جایگاه خود را در تورا می‌یابد که بلافاصله پس از نماز مطالعه می‌شود. اما روز کاری آن را می‌پوشاند: دغدغه‌های بدن و فهم محدود انسان، آگاهی صبح را از ذهن بیرون می‌رانند. از همین رو **ה'** **מצוות** عملی را عطا کرد: **מצוות** ی که در ریشه خود مقدس‌اند و بدون نیت‌های ویژه نیز اثر می‌گذارند. تنها نیتی که خواسته می‌شود این است که انسان بیندیشد تا چه اندازه از **ה'** دور است و فروتن شود، درحالی‌که همچنان خواهان نزدیک شدن به اوست. آن‌گاه **מצווה** رود پنهان را از میان «خاک» بدن بالا می‌آورد و، همان‌گونه که آب چاه با گذشتن از خاک پالوده می‌شود، به آب زنده بدل می‌گردد؛ آبی شیرین برای کسی که تشنه **ה'** است. از همین رو آریزال (**האר"י**) در **מצוות** چنین شادی می‌کرد، و این همان «چاهی است که امیران کنده بودند».

طرح کلی

1	رود زیر هر چشمه	11
فرات رود نخستین است و همه چشمه‌ها در زیر زمین از آن سیراب می‌شوند؛ پس با اندکی کندن، آب زنده پیدا می‌شود.		
2	رود عدن: پذیرفتن یگانگی ה'	21
اگر آب چاه از رود می‌آید، چرا آن را «زنده» می‌نامند؟ رود عدن همان پذیرفتن فرمانروایی ה' در قرائت שמע است؛ پذیرشی که نیازمند جایگاهی برای آرام گرفتن است.		
3	توراه، روز و מצוות	31
یگانگی ה' در تورا آرام می‌گیرد؛ روز آن را پنهان می‌کند؛ و מצוות ، که خود مقدس‌اند و با دلی شکسته انجام می‌شوند، آن را دوباره مانند آبی که از خاک می‌گذرد بالا می‌آورند.		
4	چشمه زنده در عمل	5-41
انسان با اتکا به تعهد صبحگاهی، در سراسر روز מצוות را انجام می‌دهد و آنچه اندک انجام می‌دهد برایش شیرین است.		
5	شادی آریزال و جانی تشنه	61
شادی در מצוות از فروتنی زاده می‌شود؛ برای گرسنه هر چیز تلخی شیرین است؛ این همان «چاهی است که امیران کنده بودند».		

چاهی از آب زنده באר מים חיים

آب چشمه‌ای که از رود پنهانی سیراب می‌شود و با گذشتن از خاک پالوده می‌گردد؛ تصویری از **מצווה**‌ای که در میانه روزی دنیوی انجام می‌شود.

رودی از عدن بیرون می‌آید נהר יוצא מעדן

پایین‌کشیدن الوهیت از خود **ה'** («عدن») که با پذیرفتن فرمانروایی او در قرائت **שמע** و نماز تحقق می‌یابد.

باغ גן

از نظر عددی برابر با ۵۳ است، یعنی پنجاه‌وسه بخش تورا؛ جایگاهی که یگانگی **ה'** در آن آرام می‌گیرد.

پذیرش یوغ فرمانروایی آسمان (קבלת עול מלכות שמים,

kabbalas ol) קבלת עול מלכות שמים

ایمان و پذیرش کامل یگانگی و فرمانروایی **ה'**، به‌ویژه در قرائت **שמע**؛ نخستین گام در بندگی الهی.

מצוות به نیت نیاز ندارند מצות אין צריכות כוונה

מצוות در ریشه خود مقدس‌اند و خودبه‌خود الوهیت را به پایین می‌کشند؛ نه به‌واسطه حالت روحانی انجام‌دهنده.

فروتنی ענוה / שפלות

احساس دوری خود از **ה'** و نزدیک‌تر دیدن دیگران به او؛ سرچشمه شادی آریزال در **מצוות**.

بخش 1 • 11

رود زیر هر چشمه

1 **ویحפרו عבדי יצחק בנחל כו'. באר חפרוה שרים¹ וגו'. דהנה איתא בגמ'² [בגמרא] ע"פ והנהר הרביעי הוא**

פרת² הוא דמעיקרא³ שממנו נפרדו לארבעה ראשים דהיינו ג' יצאו ממנו והרביעי

«خادماني اسحاق (יצחק) در وادی چاه کردند»، و الی آخر. «چاهی که سروران کردند»، و الی آخر. زیرا، اینک، در گمارا (גמרא) درباره [آیه] «و رود چهارم، همان **פרת** است» آمده است: «همان رود آغازین است»؛ رودی که از آن [رود] به چهار سرشاخه تقسیم شد؛ یعنی سه رود از آن بیرون آمدند و چهارمی

این **מאמר** (maamar) با دو آیه درباره چاه‌ها آغاز می‌شود: خادماني اسحاق در وادی چاه می‌کنند و آب زنده می‌یابند (پیدایش ۲۶:۱۹)، و سرود چاه را که بنی‌اسرائیل در بیابان خواندند. برای تبیین این آیات، به آموزه‌ای تلمودی درباره چهار رودی می‌پردازد که از عدن جاری می‌شوند؛ چهارمین آنها **פרת**، یعنی فرات، است: فرات «همان رود آغازین» است؛ رود اصلی‌ای که رودهای دیگر از آن منشعب شدند.

הוא בעצמו ואמרו כל הנהרות למטה מפרת וכל מעיינות שבעולם נובעים מסולמא דפרת פי' מתחת לקרקע נוקב והולך עד שבחפירה מועטת ימצא באר מים חיים⁴.

خود **פרת** است. و گفته‌اند: همه رودها پایین‌تر از فرات‌اند و همه چشمه‌های جهان از پلکان فرات می‌جوشند. یعنی: در زیر زمین راه می‌شکافد و پیش می‌رود، تا آنجا که با کندن اندک، چاهی از آب زنده یافت می‌شود.

تلمود می‌افزاید که همه رودها پایین‌تر از فرات‌اند و هر چشمه‌ای در جهان از آن، از راه «پلکانی» زیرزمینی، آب می‌گیرد. آلتز ربه این را تصویری می‌داند: آب فرات در زیر زمین جاری است؛ از این‌رو هر جا اندکی حفر کنند، به چاهی از «آب زنده»، یعنی آب تازه چشمه، می‌رسند.

بخش 2 • 21

رود عدن: پذیرفتن یگانگی ه'

2 **ולכאורה תמוה מפני מה יקרא באר מים חיים כיון שעיקר נביעתו הוא מנהר פרת. והענין דהנה כתיב**

ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן⁵ כו'

در نگاه نخست، این پرسش به نظر می‌رسد: چرا آن را چاه آب زنده می‌نامند، با آن‌که سرچشمه اصلی جوشش آن رود فرات است؟ توضیح این است: اینک نوشته شده است: «و رودی از عدن بیرون می‌رود تا باغ را آبیاری کند»، و غیره.

پرسش این است: اگر آب چاه در واقع از فرات می‌آید، چرا آن را «آب زنده» می‌نامند، گویی سرچشمه‌ای از خود دارد؟ برای پاسخ، آلتز ربی (ادم"ר הזקן) به رودی می‌پردازد که از عدن بیرون می‌رود تا باغ را آبیاری کند؛ سرچشمه هر چهار رود.

ג"ן סדרי דאורייתא פי' כידוע שבתחלה צריך לקבל עומ"ש [עול מלכות שמים] בשלימות דהיינו להאמין באמונה שלימה באחדות ה'

«باغ» (ג"ן, ۵۳, gan): پنجاهوسه بخش (سدري, sidros) تورات. یعنی، چنانکه دانسته است، در آغاز باید یوغ فرمانروایی آسمان را به تمامی پذیرفت؛ یعنی با ایمانی کامل به یگانگی ה' ایمان داشت،

زوهار (זהר) حروف gan («باغ»، גן، به ارزش عددی ۵۳) را به منزله پنجاهوسه بخش هفتگی تورات می خواند. توضیح از نخستین گام خدمت الهی آغاز می شود: پذیرش یوغ (קבלת עול, kabbalas ol) فرمانروایی آسمان؛ یعنی ایمانی کامل به این که ה' یگانه است.

שהוא המהווה כל העולמות וכולא קמיה כלא חשיב וכולא חד כו' וכאשר יתבונן האדם בק"ש [בקריאת שמע] וישים ללבו היטיב ענין האחדות ויקבל עליו באמת עול מל'

که او همهٔ عوالم را به وجود می آورد، و همه چیز در برابر او هیچ به شمار می آید، و همه یکی است، و غیره. و هنگامی که انسان در شماع (קריאת שמע, Shema) تأمل می کند و به خوبی به مسئلهٔ یگانگی [ה'] دل می سپارد و یوغ فرمانروایی [او] را صادقانه بر خویش می پذیرد—

این ایمان محتوا دارد: ה' هر عالمی را به وجود می آورد، همهٔ آفرینش در برابر او هیچ است، و همه با او یکی است. انسان به ویژه در شماع، هنگامی که دربارهٔ یگانگی ה' تأمل می کند و صادقانه ה' را به عنوان پادشاه می پذیرد، این را بر خویش می گیرد.

כי יעקב חבל נחלתו^۶ חפצם לדבקה בו בכל לבבם ומאמינים באחד וחפצים בו אבל אין מקום שישרה בו בחי' אחד לאחר שקבל עליו.

زیرا «يعقوب (יעקب) سهم میراث اوست»: خواست آنان این است که با تمام دل به او بپیوندند؛ آنان به یگانه ایمان دارند و او را می خواهند—با این همه، پس از آن که [آن را] بر خویش پذیرفته است، جایی نیست که مرتبهٔ «یکی» در آن قرار گیرد.

آیهٔ «يعقوب سهم میراث اوست» هر یهودی را وصف می کند: در ژرفای وجود، هر یک می خواهد به ה' بپیوندد و به او ایمان دارد. اما بند با مسئله ای پایان می یابد: پس از آن که انسان یگانگی ה' را در شماع پذیرفت، آن «یکی» در کجا می تواند قرار گیرد؟

توراه، روز و מצוות

3 واین لو מקום אלא בתורה שהיינו שמיד אחר קבלת מ"ש ילמוד בעיון מחשבתו ושכלו ודבורו בתורה

שב"ע"פ [שבעל פה] וקודם למודו יתבונן באחדות ה' כו'

و جایگاهی برای آن جز در تورات نیست. یعنی: بلافاصله پس از پذیرش فرمانروایی آسمان، باید تورات شفاهی را با ژرفای اندیشه، عقل و گفتار خویش به دقت بیاموزد؛ و پیش از مطالعه، در یگانگی ה' و غیره تأمل کند.

پاسخ مسئله این است: یگانگی ה' فقط در تورات جایگاه می‌یابد. بنابراین، درست پس از پذیرش فرمانروایی ה' در شماع و دعا، باید تورات شفاهی را به دقت بیاموزد و پیش از آن لحظه‌ای در یگانگی ה' تأمل کند.

ועי"ז יגרום לו העסק בתורה בכל עומק מחשבתו ולבבו וכו' וזהו נק' ונהר יוצא מעדן⁷ פי' מעדן מעם

הקב"ה שנק' עדן ונהר הוא לשון המשכה

و از این راه، اشتغال به تورات با تمام ژرفای اندیشه و دلش و غیره برای او تحقق می‌یابد. و این همان «و نهري از عدن بیرون می‌آید» است. یعنی: «از عدن» – «קב"ה» که «عدن» نامیده می‌شود؛ و «נהر» به معنای جریان یافتن و فرودآمدن است.

آن تأمل باعث می‌شود مطالعه تورات او از دل و با ژرفا باشد. این همان «نهري است که از عدن بیرون می‌آید»: عدن خود ה' است و «נהر» به معنای فرودآمدن و جریان الوهیت از سرچشمه آن است.

פי' כאשר יומשך אלהות מלמעלי [מלמעלה] למטה בקבלי' מ"ש המשכה זאת משקה את הגן היא התורה

שהיא ד' אמות של הלכה⁸ במקום קדשי קדשים אורייתא היכלא דמלכא שבה שורה אחדות ה' כו'

یعنی: هنگامی که الوهیت از بالا به پایین، از راه پذیرش فرمانروایی آسمان، فرود آورده شود، این فرودآمدن باغ را آبیاری می‌کند؛ و آن باغ تورات است، همان «چهار ذراع הלכה (halachah: احکام هلاخایی)»، در جایگاه قدس الاقداس – «تورات، کاخ پادشاه است» – که یگانگی ה' در آن جای دارد و غیره.

الوهیتی که از راه پذیرش فرمانروایی ה' فرود آورده می‌شود، «باغ»، یعنی تورات، را آبیاری می‌کند. تلمود می‌گوید از زمان ویرانی معبد، ה' در جهان خویش فقط «چهار ذراع הלכה» دارد؛ پس اکنون הלכה جایگاه اوست، همچون قدس الاقداس. تورات نیز «کاخ پادشاه» نامیده شده است: جایگاهی که یگانگی ה' در آن سکونت دارد.

כאשר יתקיים בו בחי' נהר יוצא מעדן בתפלתו ושעור למודו מיד אחר התפלה אבל אח"כ צריך לעסוק בכל מחשבתו כו'

هنگامی که مرتبۀ «نهري از عدن بیرون می‌آید» در او، در نمازش و در زمانِ معینِ مطالعه‌اش بلافاصله پس از نماز تحقق یابد – اما پس از آن باید تمام اندیشۀ خود را و غیره به کار گیرد،

این «نهري از عدن» هنگام نماز و جلسۀ مطالعه‌ای که پس از آن می‌آید در او حضور دارد. اما روز ادامه می‌یابد و انسان باید تمام ذهن خود را به امور دیگر معطوف کند.

בעניני עולם השפל ושוכח כל התבוננותו בקבלת מ"ש מפני גשמיות גופו על מעוט דעת שלו ויתרחק מאד מבחינה שהיה לו דעת בתפלתו ועבודתו בתורה כו'

در امور جهانِ فرودست، و تمام تأملش در پذیرش فرمانروایی آسمان را فراموش می‌کند؛ زیرا جسمانیّت تنش و شناختِ اندکِ او (دעת، Daas) او را از آن مرتبه بسیار دور می‌سازد؛ مرتبه‌ای که در نماز و خدمتش در تورات از شناخت برخوردار بود و غیره –

او که سرگرم امور این جهانِ فرودست است، تأملِ صبحگاهی را فراموش می‌کند. جسمانیّت تن و شناختِ محدودش او را از آگاهی‌ای که در نماز و مطالعه داشت بسیار دور می‌سازد.

לכך נתן לנו מצות לעשותם כל היום כי ענין המצות מעשיות הם הגבה למעלה מעלה בפנימיותם⁹ ושרשם

ازاین‌رو، فرامینِ عملی (מצוות، mitzvot) را به ما داد تا در سراسر روز به‌جا آوریم. زیرا حقیقتِ فرامینِ عملی این است که در بُعدِ درونی (فنیمیوت، pnimiyus) و ریشه‌ خود، بسیار بسیار بلندمرتبه‌اند؛

به همین دلیل، ⁹ فرامین، یعنی دستورهای عملی را به ما داد تا در طول روز انجام دهیم. این فرامین در بُعدِ درونی و ریشه‌ خود بسیار بلندمرتبه‌اند؛ مرتبه‌ای بالاتر از آنچه انسان با فهم خویش به آن می‌رسد.

אך¹⁰ שנתלבשו בכמה לבושים בהשתלשלות העולמות כו' ומ"מ רומזים על מדרגה הגבוה שבשרשי [שבשרשם] כמו מצות¹¹ ציצית [ציצית] שענינה למעלה בעולמות עליונים ונתלבשה מצותה בשמונה חוטיך של צמר וה' קשרים כו'

ولی آنها در زنجیره نزولِ عوالم (השתלשלות, hishtalshelus) در پوشش‌های بسیاری درآمده‌اند و غیره؛ باین‌همه، به مرتبه بلند ریشه خود اشاره دارند. برای نمونه، فرمان **ציצית** (tzitzis؛ رشته‌های آویخته لباس)، که معنای آن در عوالم برتر است، در صورت فرمانی که به هشت رشته پشمی و پنج گره و غیره پوشیده شده است.

آنها از میان پوشش‌های بسیار، یعنی زنجیره نزولِ عوالم، فرود می‌آیند تا به صورتی جسمانی درآیند؛ باین‌حال، صورت جسمانی‌شان همچنان به ریشه بلندمرتبه خود اشاره می‌کند. **ציצیت** نمونه‌ای از این امر است: فرمانی که معنایش در عوالم برتر است، در هشت رشته پشمی و پنج گره پوشیده شده است.

ולכן המצות לא תצטרך להם עבודת האדם לתקנם ולכוון אל אמתתם כי מצות א"צ [אין צריך / אינו צריך] כוונה לפי שהן בעצמם מתוקנים ונשתלשלו ממעלה למטה כו' והעושה המצוה המשכת אלהות שגורם אינה מצד עבודתו רק מחמת המצות עצמן כו'.

ازاین‌رو، فرامین به خدمت انسان نیاز ندارند تا آنها را اصلاح کند و به حقیقتشان نظر داشته باشد؛ زیرا «فرامین به نیت نیاز ندارند»، چون خودشان اصلاح‌شده‌اند و گام‌به‌گام از بالا به پایین فرود آمده‌اند و غیره. و [برای] کسی که فرمان را انجام می‌دهد، فرودآمدنِ الوهیتی که سبب می‌شود، نه از رهگذر خدمت او، بلکه تنها به سبب خود فرامین است و غیره.

پس انجام فرمان به تلاش انسان برای کامل کردن آن یا دریافتن معنای درونی‌اش وابسته نیست؛ چنان‌که اصلِ هلاخایی می‌گوید: «فرامین به نیت نیاز ندارند» تا انجام‌شده به شمار آیند. فرامین از بالا «آماده» فرود آمده‌اند؛ بنابراین الوهیتی که فرود می‌آورند از خود فرمان سرچشمه می‌گیرد، نه از حالت روحانی انجام‌دهنده.

משא"כ בתורה ותפלה שהיא עבודת הלב תלויה דוקא בכוונת האדם כו' ועיקר הכוונה הצריכה בעשיי' [בעשייה] המצות הוא שיתבונן בתחילה איך שהוא מאד רחוק¹² מה'

اما در مورد تورات و نماز چنین نیست؛ زیرا آنها عبادتِ دل‌اند و مشخصاً به نیتِ شخص وابسته‌اند و الی آخر. و نیتِ اصلی‌ای که برای انجام فرمان‌ها (mitzvos, מצוות) لازم است، آن است که او نخست بیندیشد که تا چه اندازه از ה' دور است،

مطالعه تورات و نماز، یعنی «عبادتِ دل»، متفاوت‌اند: اثرشان به نیتِ شخص وابسته است. باین‌حال، هنگام انجام فرمان‌ها نیتی اهمیت دارد: شخص باید در آغاز بیندیشد که تا چه اندازه از ה' دور است.

ע"י טרדתו כל היום בהבלי חפצי העוה"ז וגשמיות חומרו ועוונותיו מסך מבדיל לבלתי התקרב אל ה' אפי' [אפילו] מעט ויתבונן

به سبب آن که تمام روز به امور پوچ دل مشغولی های این دنیا، مادیّت وجود جسمانی اش و گناهانش گرفتار است—که همچون پرده ای حائل اند و [او را بازمی دارند] از اینکه حتی اندکی به **ה'** نزدیک شود. و باید بیندیشد آنچه او را دور می کند این است که تمام روز به پوچی های امور دنیوی، طبیعت جسمانی اش و گناهانش گرفتار است؛ این ها همچون «پرده ای» میان او و **ה'** حائل می شوند.

בזה היטב הדק וישבור לבו בהתבוננ' [בהתבוננות] זה ויכנע לבבו מפני שמ"מ חפץ הוא להתקרב אל ה' בתורתו כו' ויכוון במצוה¹³ שנזדמנה לידו בעשותו אותה.

در این باره با دقتی تمام و موشکافانه بیندیشد، دلش را با این تأمل بشکند و دلش فروتن شود—زیرا باین همه، خواهان نزدیک شدن به **ה'** از راه تورات اوست و الی آخر. و هنگام انجام **מצוה** که پیش رویش قرار می گیرد، [این] نیت را داشته باشد. باید چنان در این باره تأمل کند که دلش بشکند و فروتن شود؛ درست از آن رو که همچنان می خواهد از راه تورات به **ה'** نزدیک شود. با این احساس، هر فرمانی را که پیش رویش قرار می گیرد انجام می دهد.

שהוא כמו באר מ"ח שנובע מתחת הקרקע מנהר א' שאע"פ [שאף על פי] שהנהר אינו נק' מ"ח אבל המים היוצאים ממנו ונוקב והולך עובי עפר הקרקע נק' מים חיים מפני שמתברר ומתלבן ע"י דחקם לצאת בעפר החומרי

زیرا این مانند چاهی از آب زنده است که از رودخانه ای در زیر زمین می جوشد؛ هرچند خود رودخانه «آب زنده» نامیده نمی شود، آبی که از آن بیرون می آید و با شکافتن ضخامت خاک زمین راه خود را می گشاید، «آب زنده» نامیده می شود؛ زیرا در اثر فشردن برای بیرون آمدن از میان خاک مادی، پالوده و تصفیه می شود.

اکنون تصویر به چاه بازمی گردد. خود رودخانه «آب زنده» نامیده نمی شود، اما آبی که با فشار از میان خاک ضخیم بالا می آید چنین نامیده می شود، زیرا گذر از میان خاک آن را پالوده و تصفیه می کند. این پاسخ پرسش بند ۲ است: گذر از میان خاک است که چاه را «زنده» می کند.

וכן ממש עשיית המצוות כשהי' [כשהיה] לו בתחלה בתפלתו ועבודתו בחי' נהר יוצא מעדן¹⁴ הנ"ל רק שנכסה ונעלם בתוכו ע"י גשמיות תשוקת גופו כל היום.^{15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27}

و انجام **מצוות** نیز دقیقاً همین گونه است: در آغاز، در نماز و خدمتش، مرتباً «رودخانه ای که از عدن بیرون می آید» را که پیش تر یاد شد داشت؛ تنها این که در طول روز، بر اثر جسمانیّت اشتیاق تنش، در درون او پوشیده و پنهان شد.

در مورد فرمان ها نیز چنین است: «رودخانه ای که از عدن بیرون می آید» و شخص صبحگاه داشت، از میان نرفته است؛ زیر زمین رفته و در طول روز زیر خواسته های جسمانی تن پوشیده شده است. **מצוה** چاهی است که از راه آن دوباره بالا می آید.

چشمه زنده در عمل

4 וכשעושה המצוה שנובעת מנהר הנ"ל פי' מפני שזוכר שכבר קבל ע"ע [על עצמו / על עצמך] מ"ש בכל לבבו ולכך עושה מצותיו ליכנס בעול מלכותו אע"פ [אף על פי] שעכשיו אין לו בחי' נהר הנ"ל סומך לבו על שכבר גמר בלבבו לעבוד ה' באמת זהו

و هنگامی که فرمان الهی، **מצוה** (mitzvah)، را که از نهر مذکور در بالا سرچشمه می‌گیرد به‌جا می‌آورد - یعنی از آن‌رو که به یاد می‌آورد که پیش‌تر با تمام دل، فرمانروایی آسمان را بر خود پذیرفته است، و از این‌رو **מצותיו** را به‌جا می‌آورد تا زیر یوغ فرمانروایی او درآید؛ هرچند اکنون مرتبه نهر مذکور در بالا را ندارد، در دل به این تکیه می‌کند که پیش‌تر در دلش عزم کرده است که **ه'** را به‌راستی خدمت کند - این همان است

اکنون چاه زنده در عمل نمایان می‌شود. در ادامه روز، دیگر «نهر» صبح احساس نمی‌شود؛ اما شخص به یاد می‌آورد که پیش‌تر با تمام دل فرمانروایی **ه'** را پذیرفته است. او به آن تصمیم تکیه می‌کند و **מצותיו** را به‌جا می‌آورد تا در برابر فرمانروایی **ه'** سر فرود آورد.

כמו באר מ"ח מפני שמאד ערב לו זאת המעט בעבודת ה' מפני שהתבונן שמאד מאד רחוק הוא מה'.

همچون چاهی از آب زنده؛ زیرا این اندازه اندک از خدمت **ه'** برایش بسیار دلپذیر است، چون اندیشیده است که بسیار بسیار از **ه'** دور است.

این همان «چاه آب زنده» است: چون در خود اندیشیده که تا چه اندازه از **ه'** دور است، حتی همین اندک خدمت نیز برایش شیرین و دلپذیر می‌شود.

5 ועושה המצוה הוא ע"ד הנ"ל שמאד מתוק וערב לו לעשות המצוה כו' כמו הבאר כשחופרין בקרקע ומוצאים מים הם מ"ח מפני שעברו עובי העפר כן עשיית המצות עשייתו אותה נובעת מנהר הנ"ל כו'.

و [هنگامی که] او فرمان (**מצوה**, mitzvah) را به همان شیوه یادشده در بالا به‌جا می‌آورد، [چنان‌که] به‌جا آوردن فرمان برایش بسیار شیرین و دلپذیر است و غیره - مانند چاه: وقتی در زمین می‌کنند و به آب می‌رسند، آن آب زنده است، زیرا از لایه ضخیم خاک عبور کرده است؛ همین‌گونه نیز در انجام فرمان‌ها (**מצוות**, mitzvos)، انجام آن از رود یادشده در بالا می‌جوشد و غیره.

به‌جا آوردن **מצوה** به این شیوه، آن را شیرین می‌کند. همان‌طور که آبی که با کندن زمین به دست می‌آید «زنده» است، زیرا از میان خاک گذشته است، به‌همین ترتیب، فرمانی که پس از یک روز دست‌وپنجه نرم کردن با امور دنیوی به‌جا آورده می‌شود، رویداد صبحگاهی را از میان «زمین» بدن به بالا می‌آورد؛ و همین است که آن را تازه و شیرین می‌سازد.

شادي آريزال و جانِ تشنه

6 **וזהו שהיה האריז"ל [האר"י זכרנו לברכה] שמח מאד בעשיית המצות ולכך זכה לרה"ק [לרוח הקודש]²⁸ ולא**

שמח בעבודתו כו' כי המצות בפני עצמם קדושתם כו'

و این [سبب] آن بود که آریزال (هاریز"ل) از انجام فرمان‌ها (מצוות, mitzvos) بسیار شادمان می‌شد و از این‌رو به روح مقدس (روح הקודש, ruach hakodesh) نائل آمد؛ اما از خدمت [خود] شادمان نبود، و غیره؛ زیرا خود **מצוות**، قداست [ویژه] خود را دارند، و غیره،

از همین‌رو آریزال (ربی اسحاق لوریا) از انجام mitzvos بسیار شادمان می‌شد و به ruach hakodesh، روح مقدس، نائل آمد. شادی او نه از کار روحانی خودش، بلکه از mitzvos بود که قداستشان از خود آنهاست، چنان‌که در بالا توضیح داده شد.

کن"ל ועשיותה בא מהתבוננות שפלות התקרבותו אל ה' שזו היא מדת ענוה באמת שנאמר על מרע"ה [משה רבינו עליו השלום]²⁹ כי עיקר השפלותי בפני כל אדם שאמרו א"א להיו' [להיות] כ"א עד"ז שרואה בחבירו שהוא יותר קרוב לה' כו'

چنان‌که [در بالا] توضیح داده شد. و انجام آن از تأمل دربارهٔ این‌که نزدیکی او به **ה'** تا چه اندازه ناچیز است، سرچشمه می‌گرفت. زیرا این همان صفت راستین فروتنی است که دربارهٔ موسی (**مשה**)، استاد ما، درود بر او، گفته شده است؛ چراکه اصلی فروتنی در برابر هر شخص – که گفته‌اند جز به این شیوه ممکن نیست – آن است که آدمی در هم‌نوع خود کسی را ببیند که از او به **ה'** نزدیک‌تر است، و غیره.

شادی او از احساس این‌که تا چه اندازه اندک به **ה'** نزدیک شده بود، سرچشمه می‌گرفت. این همان فروتنی راستینی است که تورات به موسی نسبت می‌دهد: احساس فروتنی در برابر هر شخص، که تنها از راه دیدن کسی در هر فرد که از خود آدمی به **ה'** نزدیک‌تر است، امکان‌پذیر می‌شود.

وזהו נפש שבעה³⁰ תבוס נופת שאפילו הדבש מר לו אבל נפש רעבה כל מר מתוק

و این [معنای این آیه است:] «جانِ سیر، شانهٔ عسل را لگدمال می‌کند» – حتی عسل نیز برایش تلخ است – «اما برای جانِ گرسنه، هر چیز تلخی شیرین است.»

این آیه در امثال، دو حالت را وصف می‌کند: برای سیر، حتی عسل تلخ است؛ اما برای گرسنه، حتی چیز تلخ نیز شیرین است.

פי' באר מ"ח הנ"ל ע"י חפירותו בעפר גופו כשיוצא מעט מים מתוקים ערבים לו מאד מפני שגופו רעבה בעבודת ה' וזהו באר חפרוה שרים: 31, 32

یعنی: چاه آب زنده‌ای که در بالا یاد شد - انسان با کندن در خاک بدن خویش، هنگامی که اندکی آب بیرون می‌آید، آن را بسیار شیرین و دلپذیر می‌یابد، زیرا بدنش در خدمت **ה'** گرسنه است. و این است: «چاهی که امیران گندند.»

چاه زنده نیز همین‌گونه است: هنگامی که انسان در خاک بدن خود «می‌گند» و اندکی آب بالا می‌آید، آن را بسیار شیرین می‌یابد، زیرا برای خدمت **ה'** گرسنه است. و این همان آیه‌ای است که **מאמר** (maamar) با آن آغاز شد: «چاهی که امیران گندند.»

در کار بندگی

روز را با پذیرفتن فرمانروایی **ה'** در قرائت **שמע** آغاز کنید و بلافاصله پس از نماز به مطالعه توراہ پردازید. در طول روز پرمشغله، هر **מצווה** (mitzvah) را که پیش می‌آید، با اتکا به تعهد صبحگاهی خود انجام دهید؛ نخست بیندیشید که دغدغه‌های دنیوی و گناهان تا چه اندازه شما را از **ה'** دور کرده‌اند. آن‌گاه حتی عملی کوچک از بندگی نیز برایتان شیرین می‌شود، و شادی در **מצוות** از فروتنی سرچشمه می‌گیرد.

پرسش‌هایی برای گفت‌وگو

1. چرا گذشتن از خاک، آب چاه را «زنده» می‌کند، نه اینکه از ارزشش بکاهد، و «خاک» در روز انسان چیست؟
2. چرا یگانگی **ה'** که در قرائت **שמע** پذیرفته می‌شود، جایگاه خود را فقط در توراہ می‌یابد؟
3. اگر «**מצוות** به نیت نیاز ندارند»، اما amar چه نیتی را همچنان می‌خواهد و چرا همین نیت را؟
4. چگونه احساس دوری از **ה'** می‌تواند به جای اندوه، شادی پدید آورد؟
5. اینکه انسان در هر فرد دیگری کسی را ببیند که از خودش به **ה'** نزدیک‌تر است، به چه معناست؟

یادداشت‌ها

بند 1

1 באר חפרוה שרים

از سرودی که اسرافیل در بیابان برای چاه خواند: «چاهی که سروران کنند، بزرگان قوم آن را حفر کردند.» این **مأمار** در پایان خود به این آیه بازمی‌گردد.

Numbers 21:18 במדבר כ"א:י"ח

בְּאֵר חֲפְרוּהָ שָׂרִים כְּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם בְּמַחֲקָה בְּמִשְׁעָנָתָם וּמִמְדְּבַר מִתְּנֶה:
The well, which the princes digged, Which the nobles of the people delved, With the sceptre, and with their staves. And from the wilderness to Mattanah

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

2 והנהר הרביעי הוא פרת

آیه‌ای که نام چهارمین رود جاری از عدن را می‌برد و تلمود آن را شرح می‌دهد.

Genesis 2:14 בראשית ב':י"ד

וְשֵׁם הַנָּהָר הַשְּׁלִישִׁי חֲזָקֶל הוּא הַהַלֵךְ קִדְמַת אַשּׁוּר וְהַנָּהָר הָרְבִיעִי הוּא פָּרָת:

And the name of the third river is Tigris; that is it which goeth toward the east of Asshur. And the fourth river is the Euphrates

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

3 הוא דמעיקרא

گمارا چشمه‌هایی را که از زمین می‌جوشند «نردبان‌های فرات» می‌نامد و آیه «آن فرات است» را به‌معنای «فرات آغازین» شرح می‌دهد. این **مأمار** از این مطلب نتیجه می‌گیرد که هر چشمه از فراستی که زیر زمین است تغذیه می‌شود.

Bekhorot 55b:2–4 בכורות נ"ה ב:ב-ד'

וְהָא קְתִיב: "וְהַנָּהָר הָרְבִיעִי הוּא פָּרָת!" אָמַר רַב נַחֲמָן בְּרַ יִצְחָק, וְאִיתִיקָא רַב אֲחָא בְּרַ יַעֲקֹב: הוּא פָּרָת דְּמַעִיקָרָא. תַּנְיָא, רַבִּי מֵאִיר אָמַר: "יּוֹבֵל" שְׁמוֹ, שְׁנֶאֱמַר: "וְהָיָה קַעֲץ שְׁתוּל עַל מַיִם וְעַל יּוֹבֵל וְשִׁלַּח שְׁרָשִׁיו", וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ "פָּרָת"? שְׁמִימִיו פָּרִים וְרִבִּים.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

4 خادمان اسحاق (יצחק) در دره چاه می‌کنند و چاهی از آب زنده می‌یابند. این گفتار (**مأمار**, maamar) چاه‌کندن آنان را کار بندگی **ه'** از راه بدن می‌خواند.

Genesis 26:19 בראשית כ"ו:י"ט

וַיִּחְפְּרוּ עַבְדֵי יִצְחָק בְּנַחַל וַיִּמְצְאוּ־שָׁם בְּאֵר מַיִם חַיִּים:

And Isaac's servants digged in the valley, and found there a well of living water

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 2

5 ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן

روداخانه‌ای که از عدن بیرون می‌آید تا باغ را آبیاری کند و سپس به چهار سرشاخه تقسیم می‌شود. این گفتار **حسیدی** (**مأمار**, maamar) آن را

به‌منزله امتداد الوهیت به درون تורה می‌خواند.

Genesis 2:10 בראשית ב':י'

וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת־הַגֶּן וּמִשָּׁם יִפְרָד וְהָיָה לָאַרְבַּעָה רְאשִׁים:

And a river went out of Eden to water the garden; and from thence it was parted, and became four heads

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

6 כי יעקב חבל נחלתו

در سرود موسی (**משה**): «زیرا سهم **ה'** قوم اوست؛ یعقوب (**יעקב**) نصیب میراث اوست.» آلتز ربه این سخن را به این معنا می‌گیرد که هر یهودی، از آن‌رو که سهم خاص **ה'** است، در باطن اشتیاق دارد به او پیوند یابد.

Deuteronomy 32:9 דברים ל"ב:ט'

כִּי חֵלֶק ה' עֲמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ:

For the portion of the L-RD is His people, Jacob the lot of His inheritance

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 3

7 ונהר יוצא מעדן

در روایت عدن، رودی از عدن بیرون می‌آید تا باغ را سیراب کند و از آنجا به چهار شاخه تقسیم می‌شود. در اینجا، «عدن» همان قدوس متبارک (**קדשה** / **קודשא בריך הוא**, Kudsha Brich Hu) است، و رود، الوهیتی است که از راه پذیرش فرمانروایی او به پایین فرود آورده می‌شود و باغ، یعنی تورات، را سیراب می‌کند.

Genesis 2:10 בראשית ב':י'

וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת־הַגֶּן וּמִשָּׁם יִפְרָד וְהָיָה לָאַרְבַּעָה רְאשִׁים:

And a river went out of Eden to water the garden; and from thence it was parted, and became four heads

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

בראשית ב', י.

8 ד' אמות של הלכה

تعلیم عولا (**عولاء**) چنین است: از زمان ویرانی معبد، **קב"ה** / **קודשא בריך הוא** در جهان خویش جز چهار ذراع از احکام هلاخایی (**הלכה**, halachah) ندارد. این گفتار (**مأمار**, maamar) از این تعلیم بهره می‌گیرد تا تورات را جایگاهی بخواند که یگانگی **ה'** در آن قرار دارد، همچون قدس‌الاقداس.

Berakhot 8a:18–19 ברכות ח' א:י"ח-י"ט

וְהִינֵנוּ דְאָמַר רַבִּי חֲזִיָא בְּרַ אַמִּי מִשְׁמִיָּה דְּעוּלָא: מִיּוֹם שְׁתַּרְבּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אֵין לוֹ לְהַקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ אֱלָא אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל הֶלְכָה בְּלִבָּד. וְאָמַר אַבְנִי: מִרִּישׁ הָיָה גְרִיסָנָא בְּגוֹ בֵּיתָא וּמִצְלִינָא בְּבֵי כְּנִישְׁתָּא. כִּיּוֹן דְּשִׁמְעָנָא לְהָא דְאָמַר רַבִּי חֲזִיָא בְּרַ אַמִּי מִשְׁמִיָּה דְּעוּלָא — מִיּוֹם שְׁתַּרְבּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אֵין לוֹ לְהַקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ אֱלָא אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל הֶלְכָה בְּלִבָּד — לֹא הָיָה מִצְלִינָא אֱלָא הִיכָא דְּגְרִיסָנָא.

That agrees with what R. Hiyya b. Ammi said in the name of 'Ulla : Since the day the Temple was destroyed, there is left to the Holy One, blessed be He, in His Universe the four cubits of Halakah alone. And Abbai said ; At first I used to study at home and pray in Synagogue, but after hearing the statement

یعنی الهام صبحگاهی به نیرویی بدل می‌شود که روز را پالایش می‌کند.
یادداشت کهوت
בהמשך תע"ב ח"ב ע' איג מצייך ע"ז: י"ל שזהו טפת מ"ד המברר כו'.

15 והוא ע"י הכתר שהוא הממוצע

یادداشت Kehot به جایی ارجاع می‌دهد که این موضوع در آنجا بیشتر توضیح داده شده است: Or HaTorah.
یادداشت کهوت

ראה אוה"ת שמות ע' פב. ושם ציין הצ"צ ללקו"ת פ' צו בד"ה והיה אור הלבנה פ"ג. נסמן לקמן כב, ד.

16 ונאם הגבר הוקם ע"ל

عبارت اینجا از II Samuel 23:1 نقل شده است؛ متن در زیر آمده است.

II Samuel 23:1 שמואל ב כ"ג:א'

ואלה דברי דוד האחרנים נאם דוד בן-ישי ונאם הנגר הקם על משיח
אלקי יעקב ונעים זמרות ישראל:

Now these are the last words of David: The saying of David the son of Jesse, And the saying of the man raised on high, The anointed of the G-d of Jacob, And the sweet singer of Israel:

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کهوت

שמואל-ב כג, א.

17 שהיו מתים ק' אנשים בכל יום

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت کهوت

במדבר רבה פ' יח, כא. תנחומא ס"פ קרח.

18 שע"י המאה ברכות פסקו מלמות

یادداشت Kehot به جایی ارجاع می‌دهد که این موضوع در آنجا بیشتر توضیح داده شده است: Or HaTorah.

یادداشت کهوت

ע' אוה"ת פ' עקב ע' תקפח. תקצד.

19 ויחפרו עבדי יצחק

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت کهوت

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע.

20 ויחפרו עבדי יצחק בנחל

عبارت اینجا از Genesis 26:19 نقل شده است؛ متن در زیر آمده است.

Genesis 26:19 בראשית כ"ו:י"ט

ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים:

And Isaac's servants digged in the valley, and found there a well of living water.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کهوت

בראשית כו, יט.

21 באר חפרוה שרים

عبارت اینجا از Numbers 21:18 نقل شده است؛ متن در زیر آمده است.

Numbers 21:18 במדבר כ"א:י"ח

באר חפרוה שרים כרוה גדיבי העם במחלק במשענתם וממדבר מתנה:

of R. Hiyya b. Ammi in the name of 'Ulla — "Since the day the Temple was destroyed, there is left to the Holy One, ... ,blessed be He

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

9 למעלה מעלה בפנימיותם

آلتر רבֵּה (אדמו"ר הזקן) در آنجا (בשלַח 64c) توضیح می‌دهد که شادی انجام یک فرمان به ذات خود ה' می‌رسد، فراتر از سراسر زنجیرهٔ عوالم: فرامین «اندام‌های پادشاه» هستند؛ و همان‌گونه که گرفتن بازوی شخص، جان او را نیز با خود می‌کشد، فرامین نیز ذات ה' را فرود می‌آورند؛ این برانگیختگی از بالاست که هیچ برانگیختگی از پایین نمی‌تواند برانگیزد. ازاین‌رو فرامین در بُعد درونی خود بسیار بلندمرتبه خوانده می‌شوند.

یادداشت کهوت

ע' לקמן פ' בשלח סד, ג. שענין המצות בעצם הוא בחי' שלמעלה מאתעדל"ת, וע' באוה"ת דרושים לר"ה ע' א'שה שמציין לכאן בענין מצות אין צריכים כוונה.

10 לעשותם כי ענין המצות — אך

نسخهٔ خطی در اینجا قرائتی کامل‌تر دارد: «זیرא حقیقتִי فرامینِ عملی این است که بسیار بلندمرتبه‌اند؛ بُعد درونی و ریشهٔ آن‌هاست که به آن اشاره دارند؛ اما در پوشش درآمده‌اند...»

یادداشت کهوت

בבוכ 1064 קח, א נוסף: כי ענין המצות מעשיות הוא שהם למעלה מעלה פנימיותם ושרשם למה רומזים: אך שנתלבשו.

11 כמו מצות ציצית

ליکوتی תורה (לקוטי תורה) در آنجا می‌گوید «چشمهٔ آب زنده» در خدمت به ה' همان فرامینِ عملی است که با خواستِ دل انجام می‌شوند، و این amarָם را نقل می‌کند: فرمان از چیزی ساخته شده که از جهان جسمانی گرفته شده است – پشم ציצית یا پوست תפילין (tefillin؛ تפילین) – و بالا می‌رود و در قداست جذب می‌شود، همچون آبی که از زیر زمین می‌جوشد.

یادداشت کهوت

לקו"ת פ' חקת סד, א מצייך לכאן בענין המצות מעשיות ברעותא דליבא.

12 ועיקר הכוונה . . איך שהוא מאד רחוק

این بخش دربارهٔ نیتِ اصلی در انجام فرامین، که بازتابِ دوری انسان از ה' است، در آنجا نقل شده است.

یادداشت کهوت

מובא בהמשך תע"ב ח"ב ע' אי"ג.

13 ויכוון במצוה . . שנובעת מנהר הנ"ל

چنان‌که یادداشت نقل می‌کند، اور هتורה این درس را می‌گیرد: فرمان درست از آن رو چشمه‌ای از آب زنده نامیده می‌شود که از خاک متراکم گذشته است؛ یعنی از درگیری‌های جسمانی بدن با کسب‌وکار در سراسر روز. هنگامی که پس از آن، با همان نیرو فرمان را انجام می‌دهد، آن فرمان چشمه‌ای از آب زنده می‌شود.

یادداشت کهوت

ראה אוה"ת פ' יוצא כרך א רג, ב: הרי מובן שמה שהמצוה נק' באר מ"ח זהו דוקא לפי שעברו דרך עובי עפר הקרקע דהיינו גשמיות עסקי גופו כל היום במו"מ כשמו"מ אח"כ בכח זה עושה המצוה נעשה בחי' באר מ"ח. עכ"ל.

14 כשהי' לו בתחלה . . בחי' נהר יוצא מעדן

در آنجا این عبارت چنین شرح داده شده است: شاید مقصود «قطره‌ای از מ"ן mayin nukvin: آب‌های مؤنث رو به بالا» باشد که پالایش می‌کند؛

בכת"י 1064 ליתא.

6 بند

28 ולכך זכה לרוה"ק

در یادداشت، دربارهٔ پیوند شادی با ruach hakodesh به آن ارجاع شده است.

یادداشت كهوت

השייכות לרוה"ק — ראה ירושלמי סוכה רפ"ה וע' בלקו"א לה"ה"מ ד"ה וסוכה תהי'. לקו"ש ח"ט ע' 252. לקו"ש חכ"ד ע' 639. ועוד. נסמן בארוכה במאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' א"רפ.

29 שנאמר על מרע"ה

«و آن مرد، موسی (مשה)، بسیار فروتن بود، بیش از هر انسانی بر روی زمین»: آیه‌ای که فروتنی موسی را وصف می‌کند.

Numbers 12:3 במדבר י"ב:ג'

והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על-פני האדמה:

Now the man Moses was very meek, above all the men that —.were upon the face of the earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

30 נפש שבעה

ضرب‌المثل سليمان پادشاه (שלמה): «جان سیر شائۀ عسل را لگدمال می‌کند، اما برای جان گرسنه هر چیز تلخی شیرین است»: آدم سیر حتی عسل را هم پس می‌زند، اما برای گرسنه حتی غذای تلخ نیز شیرین‌مزه است. آلتز ربه (אדמו"ר הזקן) این را بر کسی تطبیق می‌دهد که برای خدمت ה' گرسنه است.

Proverbs 27:7 משלי כ"ז:ז'

נֶפֶשׁ שְׁבַעַת תְּבוֹס נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ רַעֲבָה קְלִי־מֶרַח מְתוֹק:

The full soul loatheth a honeycomb; But to the hungry soul every bitter thing is sweet

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

משלי כז, ז.

31 וזהו שהי' האריז"ל

فصل ۲۶ می‌آموزد که نمی‌توان بر پتسر هَرا با اندوه و سنگینی چیره شد؛ تنها با جابجایی می‌توان بر آن غلبه کرد که از شادی سرچشمه می‌گیرد. تلخی ناشی از گناهان انسان تنها از آن رو ارزش دارد که پس از آن، شادی راستین در ه' می‌آید. این همان شادی‌ای است که آریزال با آن mitzvos را انجام می‌داد.

Tanya, Likkutei Amarim 26 תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים כ"ו

یادداشت كهوت

ראה שעהמ"צ (להאריז"ל) בתחלתו. וראה תניא פכ"ו. לא.

32 באר חפרוה שרים

آیه‌ای از سروِ چاه که מאמר (maamar) را آغاز کرد؛ اکنون این آیه به‌صورت چاهی خوانده می‌شود که از میان خاکِ بدن کنده شده است.

Numbers 21:18 במדבר כ"א:י"ח

בְּאֵר חֲפְרֵיהֶם שָׂרִים כְּרוּהֶם נְדִיבֵי הָעָם בְּמַחֲקָה בְּמַשְׁעָנָתָם וּמִמְדָּבָר מִתְּנָה:

The well, which the princes digged, Which the nobles of the people delved, With the sceptre, and with their staves. And ;from the wilderness to Mattanah

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

The well, which the princes digged, Which the nobles of the people delved, With the sceptre, and with their staves. And ;from the wilderness to Mattanah

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

بمدبر کا، یت.

22 ایتا بنגمرا ע"פ והנהר הרביעי

عبارت اینجا از Bekhorot 55b:2-4 نقل شده است؛ متن در زیر آمده است.

Bekhorot 55b:2-4 בכורות נ"ה ב:ב-ד'

וְהָא קְתִיב: "וְהִנֵּה הָרְבִיעִי הוּא פֶּרֶת!" אָמַר רַב נַחֲמָן בְּרַי יִצְחָק, וְאִיתֵימָא רַב אֱחָא בְרַי יַעֲקֹב: הוּא פֶּרֶת דְּמַעֲקָרָא. תְּנָא, רַבִּי מֵאִיר אֹמַר: "יֻבְל" שְׁמוֹ, שְׁנָאמַר: "וְהִנֵּה קַעֲזָ שְׁתוּל עַל מַיִם וְעַל יוּבֵל יִשְׁלַח שְׂרָשָׁיו", וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ "פֶּרֶת"? שְׁמִימִיו פְּרִים וְרָבִים.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

یادداشت كهوت

בכורות נה, ב. ראה לקו"ת פ' צו יז, א. ובמאמרי אדה"א בס' נר מצוה ותו"א פג, ב.

23 מסולמא דפרת

یادداشت Kehot به جایی ارجاع می‌دهد که این موضوع در آنجا بیشتر توضیح داده شده است: Or HaTorah.

یادداشت كهوت

וכ"ה בלקו"ת פ' חקת סב, ב. אבל הגי' בש"ס ווילנא: סולמי דפרת (וכ"ה באזה"ת פ' חקת ע' תתס). ورש"י פ"י "מקלחין תחת הקרקע ועולין בהרים כמו סולם". ובשיטה מקובצת שם גורס ברש"י "דפרת מראש פרת מקלחין".

24 ולכאורה תמוה מפני מה יקרא . . שעיקר נביעתו הוא מנהר פרת

یادداشت Kehot به جایی ارجاع می‌دهد که این موضوع در آنجا بیشتر توضیح داده شده است: Sefer HaMaamarim 5661.

یادداشت كهوت

ראה בסה"מ תרס"א ע' רטו ב' דיעות איך המים באים לנהרות.

25 ג"ן סדרי דאורייתא

یادداشت Kehot به جایی ارجاع می‌دهد که این موضوع در آنجا بیشتر توضیح داده شده است: Likkutei Sichos.

یادداشت كهوت

זח"א (מהנ"ע) קד, ב. וראה נצו"א לזח"ב רו, ב. לקו"ש ח"ט ע' 298 ובהערה 3 שם.

26 כי יעקב חבל נחלתו

عبارت اینجا از Deuteronomy 32:9 نقل شده است؛ متن در زیر آمده است.

Deuteronomy 32:9 דברים ל"ב:ט'

כִּי חֵלֶק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֵבֶל נַחֲלָתוֹ:

For the portion of the L-RD is His people, Jacob the lot of His inheritance

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

דברים לב, ט.

27 שו"ה כו' — ומ"מ רומזים . . שבשרש'

عبارت «بالین‌همه، به مرتبۀ بلند ریشۀ خود اشاره دارند» در این نسخه خطی نیامده است.

یادداشت كهوت

درباره این نسخه

.the notes و our explanations ,the English translation ,This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0

.Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) از طریق سفاریا: (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain).

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>

ترجمه و شرح انگلیسی: با کمک هوش مصنوعی (openai/gpt-6-luna-pro:batch) برای likuteitorah.com تهیه شده و با متن عبری و سفاریا مقابله شده است؛ هنوز ویراستار انسانی آن را بازبینی نکرده است. لطفاً هر مطلب مهمی را با متن عبری مقابله کنید.

ربه خواست که ماماریم پارشای آن هفته، «پارشای حسیدی»، در همان هفته و در طول هفت روز آن آموخته شوند (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). چرا آن را بیاموزیم و برکات ربه: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha

پروژه‌ای رایگان و غیرتجاری؛ هیچ‌چیز در اینجا فروخته نمی‌شود. وابسته به Kehot, Sefaria یا کتابخانه لوباوویچ نیست. © likuteitorah.com

از likuteitorah.com/fa/torah-ohr/toldos/4/

تقدیم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، רב لیوی ییتسخاک